

GOZDNA UČNA POT NA GRAD

GOZD VAS PRIČAKUJE IN
VABI V ZELENÍ OBJEM.

*Zdaj pa le pot pod
nože!*

Sanirajte in poborite

Podrobnosti si lahko preberate in
ogledate v že izdani stroženski
(2003), ki je dostopna na spletni
strani Zavoda za gozdeve
Slovenije

2022
Obnovljena
**DRAVOGRAD -
GRAD**

gozdna učna pot

Gozdna učna pot je dobila svoje ime po gradu, ki še vedno trdno zasidran kraljuje nad Dravogradom, čeprav ga je zob časa že močno načel. V zadnjem letu je doživel čudovito prenavo in v svojo okolico skozi vse leto privablja številne obiskovalce. Pojavlja pa se tudi na smerokazih, ki obiskovalca vodijo po poti.

Prvega srečate že pred centrom Traberg. Popelje vas navkreber mimo naselja nad centrom do gozda. Ne obupajte zaradi strmine, kmalu boste poplačani s prelepim razgledom na Dravograd in na črneški zaliv, ki je danes naravna znamenitost s številnimi rastlinskimi in živalskimi vrstami. Med njimi je tudi več takih, ki v Sloveniji počasi izginjajo.

Pred vstopom v gozd vas pričaka pregledna karta, na kateri si lahko ogledate celotno traso učne poti. Dolga je približno 2 km, na njej je predstavljenih 15 tematskih točk. Od ene do druge morate le slediti smerokazom in ni bojzani, da bi se izgubili.

Pot je krožna in vam bo vzela približno dve uri zmerne hoje. Primerna je za širši krog ljudi: za šolarje, rekreativce, za prijetne družinske sprehode. Pot ni zahtevna, če pa se vas bo kljub temu lotila utrujenost, vas na več lokacijah pričakajo klopi in mize. Lahko posedite pod lipo ali pod gabrom, kjer se lahko naužijete hladne sence in ptičjega petja.

Na poti se vam predstavijo tudi nekatera drevesa s svojim slovenskim in latinskim imenom.

Preden stopite v gozd, se še enkrat seznanite s pravili obnašanja in jih tudi spoštujte.

Zdaj pa le pot pod noge!

Gozd vas pričakuje in vabi v svoj zeleni objem.

Ko sem v gozdu,
upoštevam gozdni
bonton.
Kaj pa ti?

1. TOČKA: GOZDNI ROB

Gozdni rob je prostor, kjer se stikata gozd in negozdna površina. Z robom se je gozd zavaroval pred zunanjimi vplivi, saj blaži sončno pripeko, umirja veter in ustvarja prijetno klimo v gozdu.

Tu uspevajo rastline, ki za svojo rast potrebujejo več svetlobe, kot je dobijo v notranjosti gozda. Največ grmovnih vrst, ki so prav tako sestavni del gozda, srečamo ravno na gozdnem robu.

Rob je poln življenja. Je pester in bogat ter nudi dom, zavetje in hrano številnim živalim. Tudi človek se ob gozdnem robu rad ustavi in odpočije oko. Spomladi rob cveti in zeleni, v jeseni pa se pisano obarva. Mnogo grmovnic, ki jih tu najdemo, je uporabnih in zdravilnih (npr. šipek, bezeg in leska).

ZANIMIVOST:

Na tem gozdnem robu lahko hitro našteješ 15 drevesnih in grmovnih vrst.

 Postoj, umiri se in naredi 10 umirjenih globokih vdihov skozi nos in izdihov skozi usta. Ob tem lahko tudi zapreš oči.

2. TOČKA: LUBADAR

Lubadar je v gozdu stalno prisoten in živi večinoma pod lubjem dreves. Kot sekundarni škodljivec le pospešuje odmiranje in izločanje že hirajočih dreves.

Kadar pa se pojavijo ugodni pogoji za njegov razvoj (suša, vročina, vetrolomi), se lahko hitro namnoži in razvije celo tri generacije na leto.

Pri nas sta najbolj pogosta osmerozobi smrekov lubadar (knaver) in šesterozobi smrekov lubadar (mali smrekov lubadar). Prvi je velik 5 mm, drugi pa le 1.5-3 mm. Oba pa lahko povzročita nepopravljivo škodo. Na odraslem drevesu si delita prostor, veliki naseli deblo, mali pa veje in vrhače. Njuno življenje se odvija v območju prevodnega sistema drevesa. Tu vrtata rove in odlagata jajčeca. Ko je pretok vode in hranilnih snovi v drevesu prekinjen, skorja odpade in drevo se posuši.

Kadar se lubadar pojavi množično, lahko uniči velike površine gozdov, zato je potrebno njegov razvoj nenehno spremljati. Ena izmed metod je nadzorovanje s pomočjo kontrolnolovnih pasti. V past jih privabi feromon - kemična snov, s katero se žuželke sporazumevajo. Lubadarji priletijo v past skozi reže, iz njih pa več ne morejo. Tako lahko gozdarji kontrolirajo njihovo prisotnost v prostoru in jih delno tudi uničujejo.

 Prehodil si strmi del poti. Nekajkrat globoko vdihni stoje in izdihni v predklonu, da si umiriš srčni utrip.

3. TOČKA: OBNOVA GOZDA

Gozd se obnavlja sam. Novo drevo zraste iz semena, ki pade na tla in vzklije ali pa iz novih poganjkov, ki poženejo iz panjev. Temu pravimo naravna obnova.

Lažja semena raznaša veter, težja (želod, žir) pa živali. Narava je s semeni zelo radodarna. Odvrže jih milijone, vzklije jih nekaj sto tisoč, v odrasla drevesa pa zraste le nekaj sto osebkov. Na to, ali bo seme sploh vzknilo in raslo, vplivajo številni dejavniki (ugodna tla, svetloba, vlaga, suša, glodavci, rastlinojedci ...).

Kadar pa naravna obnova iz kakršnihkoli razlogov ne uspe, se gozdarji odločijo za umetno obnovo gozda. To pomeni, da posadimo sadike, ki so jih vzgojili v drevesnici. Pred divjadjo jih zaščitimo z mrežo ali s količki. Za umetno obnovo se odločimo, kadar so semenski obrodi dreves redki, močne pleveli onemogočajo naravno pomladitev, imamo večje gole površine zaradi naravnih ujm, ali kadar želimo v gozd vnesti drevesno vrsto, ki bi bila glede na vrsto tal bolj primerna.

❤️ Stoj na eni nogi, pojdi v predklon in iztegni nasprotno nogo nazaj (lastovka) ter se počasi vrni v začetni položaj. Gibanje ponovi počasi, kontrolirano najmanj 3x na vsaki nogi. Pogled usmeri v eno oddaljeno točko in vajo boš lažje izvedel.

4. GOZD – VARUH NAŠEGA PROSTORA

Gozdna tla so redko gola. Prekriva jih zeliščni sloj, ki je odvisen od vrste tal. Na kislih tleh je revnejši, na bazičnih pa bogatejši. Tudi skale niso povsem gole, ampak jih postopoma preraščajo mahovi in druge rastline. Prav tako so z mahovi in lišaji pokriti spodnji deli debel. Njihova prisotnost nakazuje onesnaženost zraka. Manj jih je, bolj onesnažen je zrak.

Včasih so gozd cenili predvsem zaradi pridobivanja lesa, danes pa se vse bolj zavedamo, kako pomembne so tudi njegove druge vloge.

Na prvem mestu je vsekakor potrebno omeniti varovalno vlogo gozda. Gozd nas varuje pred plazovi, poplavami in erozijo. Voda enakomerneje in počasneje odteka, saj jo mahovi zadržujejo kakor goba. Korenine vežejo zemljo in skale ter preprečujejo odnašanje prsti. Gozd zadržuje veter in ublaži njegovo moč. Drevesa vežejo snežno odejo k podlagi, da ne zgrmi v dolino.

Poleg tega nas gozd varuje pred hrupom, blaži temperaturne razlike in nam filtrira zrak.

Zaradi vsega naštetega lahko gozd zagotovo **imenujemo varuh našega prostora.**

Obрни se s hrbtom proti klopi in se z dlanmi nasloni na njo. Prsti gledajo naprej. Naredi 10 – 15 upogibov komolca. Ob tem dviguj in spuščaj boke. Trup naj bo čvrst.

5. TOČKA: SLOJEVITOST

V gozdu že na mali površini najdemo veliko število rastlinskih vrst. Od tal do vrhov so zapolnjeni vsi sloji: zelišča, grmovja, debla, krošnjje. Zdi se, da rastlinske vrste bivajo v miru in sožitju. A ta slika je le navidezna. V resnici med vsemi prisotnimi rastlinami nenehno poteka boj za obstanek, boj za svetlobo in za prostor v tleh.

Med dolgim razvojem so se rastline na ta boj tudi uspešno prilagodile. Tako poznamo sencovzdržne in svetloljubne drevesne vrste.

Sencovzdržne drevesne vrste (jelka, bukev ...) so sposobne v senci pod zastorom drugih dreves preživeti mnogo let, ko pa jim ta zastor odstranimo, normalno rastejo naprej.

Svetloljubne drevesne vrste (macesen, bor, breza ...) uspevajo le, če imajo na voljo veliko svetlobe.

Polsencovzdržne drevesne vrste (jesen, javor ...) v mladosti prenašajo plosenco, kasneje pa potrebujejo več svetlobe.

Poznamo tudi drevo, ki lahko vse življenje preživi v senci. To je **tisa**.

ZANIMIVOST: Na tej točki na majhni površini najdemo devet različnih drevesnih vrst (oreh, lipa, češnjja, breza, macesen, bor, hrast, smreka, javor).

 Roke dvigni visoko v zrak in zadrži 20 sekund. Roke pusti iztegnjene nad glavo. Z levo dlanjo primi desno zapestje in naredi odklon v levo. Zadrži 20 sekund. Ponovi še odklon na drugo stran.

6. TOČKA: VODA V GOZDU

Voda je življenjskega pomena za vsa živa bitja. Rastline jo črpajo s pomočjo koreninskih sistemov in jo s posebnimi črpalkami pošiljajo navzgor do krošenj. Nekaj vode porabijo za svojo proizvodnjo, nekaj pa je izhlapi skozi listne reže.

Gozd dobro gospodari z vodo. Zadržuje jo v svojih tleh, od koder le počasi odteka in napaja izvire in potoke.

Ob nespametnem ravnanju pa zaloge vode lahko kaj hitro usahnejo. Pazimo nanjo, kajti brez nje ni življenja! VODA JE VIR ŽIVLJENJA.

POVABILO!

Drevesa vas vabijo pod svoje krošnje. Posedite in prisluhnite tišini v gozdu. Marsikaj boste slišali.

 Vzemi si trenutek, da umiriš dih. Potem z oporo rok na klopici naredi 10 - 20 sklec. Na kratko si odpočij in ponovi vajo še enkrat.

7. TOČKA: ŽIVALI V GOZDU

Živali so sestavni del gozdnega prostora. Vsaka vrsta ima v tem prostoru svojo vlogo.

Poznamo dve prehranjevalni verigi:

1. rastline - opad - razkrojevalci

2. rastline - rastlinojedi - mesojedi - razkrojevalci

Z iztrebitvijo mesojedih plenilcev (ris, volk, medved) se je porušilo naravno ravnovesje in parkljasta divjad se je namnožila.

Za divjad v gozdu skrbijo lovci. Opravljajo to, kar sta nekoč volk in ris, odstranjujejo bolne in oslabele živali. Pozimi, ko si živali težko same najdejo hrano, jim postavljajo krmišča in solnice. Skrbijo tudi za ptice, pozimi jih krmijo v krmilnicah, spomladi jim postavljajo valilnice. Za ptice skrbijo tudi gozdarji, tako da puščajo v gozdu posamezna stara, votla drevesa in vzdržujejo gozdni rob.

OPOZORILO!

V luknjah, ki jih najdete v gozdu, sta si lisica in jazbec ustvarila dom. Pustite jih pri miru in ne drezajte vanje, da se bodo živali še kdaj vrnile!

 Do točke 8 pospeši tempo. Hitro hodi oz. počasi teci.

8. TOČKA: IGLASTI IN MEŠANI GOZD

Zaradi velikih potreb po gradbenem lesu so v nedavni preteklosti začeli močno pospeševati smreko. To je vrsta, ki raste dokaj hitro, njen les pa je vsestransko uporaben in enostaven za obdelavo. Tako so čisti smrekovi sestoji marsikje zamenjali naravne listnate in mešane gozdove. Če sadimo smreko na rastišča, ki zanjo niso primerna, je ta večkrat prizadeta zaradi različnih dejavnikov (napadi podlubnikov, vetrolomi, snegolomi, rdeča gniloba).

Smrekove iglice, ki padajo na tla, počasi preperevajo. Tako nastaja plast surovega humusa. Ta pa je zelo osiromašen s hranilnimi snovmi, zato v njem najdemo le redke živalice in rastline. Čisti smrekov gozd je temen in v njem je malo življenja. Na drugi strani pa imamo listnate in mešane gozdove, ki so svetli in prijazni. Zaradi pestre sestave rastlinskih in živalskih vrst so polni življenja.

 Naredi 10 - 20 izpadnih korakov v gibanju, izmenično z levo in desno nogo. V hoji nadaljuj do točke 9.

9. TOČKA: MACESEN (*Larix decidua*)

Je edini iglavec pri nas, ki jeseni svoje iglice najprej zlatorumeno obarva, nato pa jih odvrže. Spomladi zopet zrastejo nove, na dolgih poganjkih posamične, na kratkih pa v šopih. Zaradi izjemnih jesenskih barv ga ponekod sadijo tudi po parkih kot okrasno drevo.

Na istem drevesu so moški in ženski cvetovi. Po oploditvi zraste storžek 2-4 cm in ostane na drevesu več let.

V sestoju zraste macesen tudi do 50 m visoko. Ima globoko srčasto korenino, zato dobro kljubuje vetru in kot primes v smrekovih gozdovih močno poveča njihovo stojnost. Raste vse do zgornje gozdne meje, zato ga imenujemo tudi drevo gora.

 Zaokroži z rameni 10 krat naprej in 10 krat nazaj. Zaokroži še z boki 10 krat v levo in 10 krat v desno stran.

10. TOČKA: GOZDNA TLA

Na nastanek in razvoj gozdnih tal vpliva veliko število dejavnikov, tako živih kot neživih. Iglice, listi in drugi deli rastlin, prav tako pa tudi živalski ostanki se kopičijo na tleh. Najrazličnejše živali in mikroorganizmi jih razgradijo v rastlinam dostopne snovi. Tako nastaja zgornja plast tal - humus.

Korenine dreves pa počasi drobijo matično kamnino. Ta se spreminja tudi zaradi delovanja vode in drugih vremenskih vplivov (sonce, veter). Preperela matična kamnina, mineralne snovi in humus se počasi mešajo med seboj in tako nastajajo tla. Več je v tleh odmrlih rastlinskih in živalskih ostankov, bolj so tla rodovitna.

Tla nastajajo zelo počasi, z nespametnim ravnanjem pa jih lahko hitro uničimo.

ZANIMIVOST!

Oglejte si mogočno preprogo iz korenin, ki sta jo stkali bukev in smreka. Ali si predstavljate, kako so gozdna tla prepletena s koreninami? En kubični meter gozdne zemlje veže 100 km korenin in koreninic.

 Umiri se. Zapri oči. Sproščeno dihaj in prisluhni zvokom narave. Vzemi si čas. Ne hiti.

11. TOČKA: CELKI - ZNAČILNOST KOROŠKE KRAJINE

Ko pogledamo proti Ojstrici ali proti Libeliški gori, vidimo, da v krajini močno prevladuje gozd. Med gozdom so posejane posamezne kmetije, ki jim pravimo celki. Celki so značilnost koroške krajine. Nastajali so od 13. do 15. st., ko je v dolinah zmanjkalo rodovitne zemlje in so se ljudje pomikali v višje ležeče predele.

Za celek je značilno, da se v sredini nahajata hiša in gospodarsko poslopje, na lažje dostopnih in prisojnih delih so obdelovalne in pašne površine, na severnih in bolj strmih delih pa je ostal gozd.

Skozi stoletja so se celki spreminjali, življenje se je posodobilo. Danes do vsakega celka, do vsake hiše vodi cesta. **Zaradi tega ima Koroška največjo gostoto gozdnih cest v Sloveniji.**

 Naredi 20 - 30 »pajac« poskokov. V skoku pojdi z nogami narazen ali skupaj, hkrati pa roke dviguj preko odročnja nad glavo in nazaj ob telo.

12. TOČKA: SODNI STOLP – RECHTTURM in ZIMZELEN

Že okrog leta 1304 je ob gradu zrasla utrdba v obliki okroglega stolpa. Oprijelo se ga je ime Rechtturm ali sodni stolp. Pravijo, da so vanj včasih zapirali neposlušne tlačane. Danes sodi med arhitekturne spomenike v občini.

Ko stolpa niso več uporabljali, je začel propadati, gozd pa ga je sprejel v svoje naročje in ga zavitega v preprogo iz zimzelena ohranil do danes.

ZIMZELEN (Vinca minor)

Že ime samo nam pove, da ima zimzelen vedno zelene liste, tudi pozimi. Še posebej pa nas razveseljuje spomladi s svojimi čudovitimi modrimi cvetovi. Prav zaradi lepih cvetov ga gojijo tudi kot okrasno rastlino. Kot zdravilno rastlino so ga nekoč pogosteje upora-bljali. Zaradi številnih stranskih učinkov pripravkov iz rastline ne smemo izdelovati in uporabljati sami, ampak le po nasvetu zdravnika.

OPOZORILO!

Ne plezaj po zidu! Smeti odnesi s sabo!

10 - 15 krat se usedi in vstani s klopi. Lahko narediš tudi počepe brez pomoči klopi.

13. TOČKA: DUGLAZIJA (Pseudotsuga menziesii)

Je drevesna vrsta, ki prihaja iz Severne Amerike. Leta 1827 jo je angleški botanik David Douglas prinesel v Evropo.

Zraste do 100 m v višino in do 4m v širino. Take dimenzije dosega v svoji domovini, pri nas pa doseže le nekoliko večje razsežnosti kot smreka.

V primerjavi s smreko ima duglazija bolj stožčasto krošnjo. Njeni storži so bolj podolgovati in iz njih opazno štrlijo krovne luske. Iglice so daljše od smrekovih in vsebujejo veliko eteričnih olj, zato imajo značilen vonj po melisi.

Les je po barvi podoben macesnovemu, vendar je mehkejši in manj obstojen. V svoji domovini pa je duglazija zelo cenjena in ima podobno vlogo kot pri nas smreka.

Naredi 20 - 30 poskokov na iztegnjenih nogah v različnih smereh.

14. TOČKA: MINI GOZDNI PARK

Na gozdni učni poti srečamo veliko število drevesnih vrst. Večinoma so to domače vrste, ki jih najdemo v ožjem evropskem prostoru.

Opazimo pa tudi nekatere drevesne vrste, ki pri nas niso doma in so jih prinesli iz drugih delov sveta. Imenujemo jih eksote.

Ker pri nas rastejo izven svojega naravnega rastišča, po navadi dosegaajo manjše dimenzije. Pogosto so ogrožene zaradi različnih dejavnikov (bolezni, pozebe ...). Večinoma gospodarsko niso zanimive in jih največkrat srečujemo v parkih kot okrasna drevesa.

Vsako drevo v tem mini parku je označeno s slovenskim in latinskim imenom.

Opravi nekaj razteznih vaj za roke in noge (predkloni, odkloni, zasuki, iztegi,...).

15. TOČKA: GRAD

Že leta 1147 so pričeli v Dravogradu z gradnjo gradu, saj so ugotovili, da je lokacija strateško zanimiva. Stičišče treh dolin je nudilo številne razvojne možnosti. Že ob samem nastanku gradu je bilo tu cestno križišče, ki je pogojevalo nadaljnji razvoj kraja. V začetku 13. stoletja je Dravograd omenjen kot trg z mitnico, z mostnino oz. brodnino, s carino ter z razvito obrtjo in trgovino.

Skozi zgodovino so se na gradu menjavali številni gospodarji. Od leta 1628 do 1782 je grad bil v lasti Šentpavelskega samostana in iz tega obdobja je ohranjen tudi grb trga.

Ko pa so leta 1839 sedež gosposčine preselili z gradu v nižje ležeči trg, je grad začel propadati. Na nekdanje čase spominjajo le še mogočne razvaline.

❤️ Posedi in se umiri. Uživaj v lepotah narave, pogledu na grad in na Dravograd. Najdi mir in zadovoljstvo v sebi.

Obnovo gozdne poti in izdajo zloženke so omogočili:

OŠ Neznanih talcev Dravograd

Krajevna skupnost Dravograd

Občina Dravograd

Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec, Krajevna enota Dravograd

Slovenski državni gozdovi d. o. o.

JZ Dravit Dravograd

Planinsko društvo Dravograd z markacisti

Lovsko društvo Dravograd

Turistično društvo Dravograd

Medobčinsko društvo brigadirjev Koroške

Učenci POŠ Ojstrica in kmetija Srebnik

Sečnja in spravilo lesa Dušan in Kristl Hribernik s. p.

Športne storitve ANDFIT Andrej Vožič, s. p.

Krovstvo - kleparstvo in storitve TO&SA Tomo Pšeničnik s. p .

Odkup, predelava in prodaja lesa Miran Žvikart, s. p.

KLJUČAVNIČARSTVO Rozman Niko s. p.

SGP Pokeržnik, Gradbeno podjetje, d. o. o.

MONTER d. o. o.

RUDOLF, d. o. o.

VOMIT d. o. o.

TRO Prevalje d. o. o.

KOGRAD d. o. o.

Drevesnica OMORIKA d. o. o. Muta

Javno komunalno podjetje Dravograd

"V GOZDU STO TISOČIH
GOZDOV, NITI DVA LISTA NIŠTA
ENAKA, IN NOBENI POTOVANJI
PO ISTI POTI NIŠTA ENAKI."

FRANJO OŠBERG

Pojzledna Lesta

2 km, 15 tematskih točk

Pot je krožna in vam bo vsota
priljubno dve uri zmerne hoje

Na celotni trasi poti vas
usmerjajo smerokazi.

Zanimivost

Na poti si oglejte mogočno preprogo
iz korenin, ki sta jo stekali bukevi in
smreka. Ali si predstavljate, kako so
gozdna tla prepletena s koreninami?

En kubični meter gozdne zemlje
veže 100 km korenin in koreninic.

Pobuda za obnovo učne poti je dal Planinski krožek Mladi planinec OŠ Neznanih talcev Dravograd pod mentorstvom Franje Šmon Drevenšek, Nataše Kovše in Jožeka Hartmana, oktobra 2022.

Dopolnjena izdaja zloženko Gozdna učna pot iz leta 2003.

Besedilo: Suzana Andrejč, univ.dipl.inž.gozd.; Zavod za gozdove Slovenije.

GOZDNI BONTON:

Preden stopite v gozd,
se še enkrat seznanite
s pravili obnašanja
in jih tudi spoštujte.

